

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

2025

DOSSIER #48

HORTOS ECOLÓXICOS NA EDUCACIÓN PRIMARIA

Introdución

O **horto urbano ecolóxico** constitúe unha ferramenta pedagóxica de gran valor na etapa de **educación infantil**. A través del, os nenos e nenas non só adquiren coñecementos sobre o **medio natural e os ciclos de vida**, senón que tamén desenvolven **hábitos saudables**, fomentan o **traballo en equipo e a responsabilidade**, e experimentan a **satisfacción** de cultivar os seus propios alimentos. Este documento propón unha serie de **unidades didácticas, dinámicas e obxectivos** adaptados ás características evolutivas do alumnado de 3 a 6 anos, empregando unha linguaxe técnico-pedagóxica e galego normativo.

Obxectivos pedagóxicos xerais

- **Coñecemento do contorno:** Explorar e comprender o medio natural a través da observación directa e a interacción co horto.
- **Desenvolvemento sensoriomotor:** Potenciar as capacidades sensoriais (vista, olfacto, tacto, gusto) e a **psicomotricidade fina e grosa** a través das actividades manipulativas.
- **Hábitos saudables e alimentación:** Valorar a importancia dunha **alimentación equilibrada** e coñecer a orixe dos alimentos.
- **Responsabilidade e coidado:** Asumir pequenas responsabilidades no coidado do horto e respectar os seres vivos.
- **Traballo cooperativo:** Fomentar a **colaboración e o respecto** polas achegas dos demais na realización de tarefas conxuntas.
- **Creatividade e expresión:** Desenvolver a **imaxinación** e a capacidade de expresión a través de diversas linguaxes (plástica, verbal, corporal).
- **Educación ambiental:** Concienciar sobre a importancia da **sostibilidade e o coidado do medio ambiente**.

Unidades didácticas propostas

Unidade didáctica 1: Coñecemos o Horto e as súas ferramentas

Temporalización: Inicio do proxecto (orientativo: outono/primavera).

Obxectivos Específicos:

- Identificar as diferentes partes do horto (leiras, camiños, zonas de rega).
- Recoñecer e nomear as ferramentas básicas do horto (ancinho, pa pequena, regadeira, luvas).
- Establecer normas de seguridade e uso adecuado das ferramentas.

Contidos:

- Vocabulario específico do horto e as súas partes.
- Identificación de ferramentas e o seu uso.
- Normas básicas de seguridade e hixiene.

Dinámicas:

- **Exploración guiada:** Percorrido polo horto, observando e nomeando os elementos.
- **Xogo simbólico:** Xogar a ser labregos/as utilizando ferramentas de xoguete ou réplicas seguras.
- **"Cesta das sorpresas":** Presentar as ferramentas nunha cesta para que os nenos e nenas as toquen, observen e adiviñen o seu uso.
- **Canto e movemento:** Creación dunha canción sobre as ferramentas do horto con movementos asociados.

Recursos:

- O propio horto.
- Ferramentas de horto seguras para nenos/as.
- Imaxes ou fotografías das ferramentas.
- Cestas, panos.

Unidade didáctica 2: As Sementes e as Plantas

Temporalización: Ao longo do curso, segundo os ciclos de cultivo.

Obxectivos Específicos:

- Comprender o ciclo de vida dunha planta (semente, xerminación, crecemento, flor, froito).
- Recoñecer diferentes tipos de sementes e o seu proceso de sementeira.
- Nomear e identificar algunhas plantas e hortalizas cultivadas no horto.

Contidos:

- Ciclo de vida das plantas.
- Tipos de sementes e a súa función.
- Nomes de froitas e hortalizas do horto.
- Necesidades básicas das plantas (auga, sol, terra).

Dinámicas:

- **"O berce das sementes":** Realización de sementeiros individuais con sementes de rápido crecemento (lentellas, garavanzos, rabanetes) en recipientes transparentes para observar a xerminación.
- **Plantación de plántulas:** Participación na plantación de pequenas plantas xa xerminadas no horto.
- **"Onde viven as sementes?":** Observación de diferentes froitas e verduras para descubrir as sementes que conteñen.
- **Conto motorizado:** Escenificación do conto "A semente viaxeira", onde os nenos e nenas imitan o crecemento da planta.
- **Bingo das plantas:** Crear tarxetas con imaxes de plantas do horto para que os nenos e nenas as identifiquen.

Recursos:

- Sementes de diferentes tamaños e formas.
- Terra, substrato.
- Recipientes transparentes (vasos de iogur, envases de plástico).
- Regadeiras pequenas.
- Froitas e verduras con sementes.
- Libros e contos sobre plantas.

Unidade didáctica 3: Coidamos o Noso Horto

Temporalización: Continuo ao longo do curso.

Obxectivos Específicos:

- Asumir pequenas responsabilidades no coidado diario do horto (regado, eliminación de malas herbas).
- Valorar a importancia da auga e o sol para o crecemento das plantas.
- Comprender a necesidade de respectar o medio ambiente e os seres vivos do horto.

Contidos:

- Importancia da auga e o sol para as plantas.
- Tarefas de coidado do horto (rega, desbroce básico, etc.).
- Insectos beneficiosos e prexudiciais.
- Conceptos de **compostaxe** e **reciclaxe**.

Dinámicas:

- **"Os/As regadores/as"**: Establecer quendas para regar as plantas, ensinando a cantidade axeitada de auga.
- **Observación de insectos**: Observar os insectos que visitan o horto e diferenciar entre os beneficiosos (abella, mariposa) e os que poden prexudicar as plantas (caracois, lesmas), fomentando o respecto pola **biodiversidade**.
- **Creación de espantallos**: Elaboración de espantallos con materiais reciclados para "coidar" o horto.
- **Compostaxe casero**: Iniciación á **compostaxe** con restos orgánicos da merenda.
- **"A patrulla das malas herbas"**: Identificación e retirada suave das malas herbas (sempre baixo supervisión adulta).

Recursos:

- Regadeiras.
- Lupas de observación.
- Materiais de reciclaxe (roupa vella, botellas de plástico, etc.).
- Composteiro ou recipiente para compostaxe.

Unidade didáctica 4: A Colleita e o Sabor do Horto

Temporalización: Segundo os cultivos e a época de maduración.

Obxectivos Específicos:

- Experimentar a satisfacción de recoller os froitos do seu traballo.
- Probar e gozar os alimentos cultivados no horto.
- Coñecer e diferenciar os sabores, texturas e cores das hortalizas.

Contidos:

- Proceso de recolección de froitas e hortalizas.
- Propiedades e beneficios dos alimentos cultivados.
- Hábitos de hixiene antes de consumir alimentos.

Dinámicas:

- **Recolección:** Participación na recolección das hortalizas maduras.
- **Degustación sensorial:** Proba dos alimentos crus ou en preparativos sinxelos (ensalada, tortilla) no propio horto ou na aula.
- **"Cociñamos con...":** Elaboración de receitas sinxelas con produtos do horto (salmorejo, ensalada de tomate, etc.).
- **Mercado do horto:** Creación dun pequeno "mercado" simulado onde se "venden" e "compran" os produtos do horto.
- **Xogo dos sabores:** Conxunto de degustacións á cegas para identificar froitas e verduras.

Recursos:

- Produtos do horto.
- Utensilios de cociña adaptados para nenos/as.
- Pratos, vasos, cubertos.

Aspectos metodolóxicos e organizativos

- **Aprendizaxe significativo:** Partir dos intereses e coñecementos previos dos nenos e nenas.
- **Globalización:** Integrar as diferentes áreas do currículo de educación infantil (coñecemento de si mesmo e autonomía persoal, coñecemento do contorno, linguaxes: comunicación e representación).
- **Enfoque lúdico:** O xogo como motor principal da aprendizaxe.
- **Participación activa:** Fomentar a implicación directa e manipulativa dos nenos e nenas en todas as actividades.
- **Observación e experimentación:** Priorizar a descuberta a través da experimentación directa.
- **Flexibilidade:** Adaptar as actividades ás condicións meteorolóxicas e aos ritmos dos nenos e nenas.
- **Seguridade:** Garantir un contorno seguro e supervisado en todo momento.
- **Documentación:** Rexistrar o proceso e os avances a través de fotografías, debuxos, murais, etc.

Avaliación

A avaliación será **continua, global e formativa**, baseándose na observación directa e sistemática do alumnado durante o desenvolvemento das actividades.

Indicadores de avaliación:

- Identifica e nomea elementos básicos do horto.
- Recoñece algunhas ferramentas e as utiliza de forma segura.
- Mostra interese polo ciclo de vida das plantas.
- Participa nas tarefas de coidado do horto.
- Mostra disposición a probar novos alimentos.
- Colabora co grupo nas tarefas conxuntas.
- Expressa as súas observacións e experiencias.
- Mostra actitudes de respecto cara ao medio ambiente.

Este documento serve como guía para a implementación dun proxecto de horto urbano ecolóxico na etapa de educación infantil, esperando que sexa unha experiencia enriquecedora e memorable para o desenvolvemento integral dos nenos e nenas.

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

